

**НАРЪЧНИК ЗА УЧЕНЕ ЧРЕЗ ПРЕЖИВЯВАНЕ
И УМЕНИЯ ЗА УСТОЙЧИВ НАЧИН НА ЖИВОТ**

ВКУСНАТА БИО-ГРАДИНКА и ПЕРМАКУЛТУРАТА

Създавам, радвам се, споделям

www.gradinka.zaedno.net

SWISS-BULGARIAN COOPERATION PROGRAMME
ШВЕЙЦАРСКО-БЪЛГАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

z@edno

Фондация ЗАЕДНО - общуване за подкрепа и развитие

ВКУСНА БИО-ГРАДИНКА ОТ НОВО ПОКОЛЕНИЕ

Идеята за обучение на децата чрез реална **“вкусна градинка”** е стара като света. Ако погледнем в близкото минало, ще открием, че “опитното поле” е практика, която хората от по-възрастното поколение си припомнят с радост и умиление. **РАЗЛИЧНОТО**, което днес ние влагаме в идеята за **“вкусната ОБРАЗОВАТЕЛНА био-градинка”**, е **НОВИЯТ ПОДХОД**, който е базиран на **Етиките, Принципите и Техниките** за устойчив начин на живот на Перманентната култура (Пермакултурата).

УРОЦИ ОТ ПРИРОДАТА... ЗА ДЕЦАТА НА 21 ВЕК

Ние вярваме, че уроците, които децата възприемат по време на заниманията във **вкусната био-градинка**, са далече отвъд чистата ботаника, агро-екология или селско стопанство - те са безценна житейска опитност, която води до формиране на умения и навици за здравословен и устойчив начин на живот, които подкрепят цялостното развитие на личността и всестранно обогатяват живота на нашите деца.

УНИКАЛНОТО в подхода на **вкусната био-градинка** е нашият стремеж да култивираме:

ГРИЖОВНО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРИРОДАТА - чрез прилагане на техники за почистване, възстановяване, запазване и създаване на условия за живот

ПЪЛНОЦЕННА РОЛЯ НА ДЕЦАТА В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС - чрез прилагане на подхода на откривателското учене и активно включване във всички етапи

ПОЗИТИВНИ ОТНОШЕНИЯ С ХОРАТА, С КОИТО ЖИВЕЕМ - чрез акции за взаимна подкрепа и позитивно общуване

ХАРМОНИЧНО ПРОСТРАНСТВО НА МЯСТОТО, В КОЕТО ЖИВЕЕМ - чрез създаване на жизнени екосистеми и уютна среда за среща, общуване и празнуване

НОВО ВДЪХНОВЕНИЕ И ТВОРЧЕСКИ ИМПУЛС за учителите, които са основен фактор в живота на децата ни.

СЪЗДАВАМ, РАДВАМ СЕ, СПОДЕЛЯМ

Развивайки идеята за **вкусната образователна био-градинка** като зона за учене, общуване и израстване на личността и общността, ние интегрирахме в нея философията, опита и практиките на **ПЕРМАКУЛТУРНИЯ ДИЗАЙН**. Това е практико-приложна наука за проектиране на системи за устойчива култура, която ни дава стабилна основа от етична рамка, принципи на действие, и много богат набор от методи, стратегии, техники и добри практики, които синтезират в себе си най-добрите постижения на новите технологии и мъдростта и традициите на старите поколения и на хората от цял свят.

От 2011 година насам, ние прилагаме Пермакултурния дизайн в създаването на **вкусните образователни био-градинки** и вече се наслаждаваме на отлични резултати и изобилна реколта. Създадохме този Наръчник, за да споделим с вас това ценно знание и богатите възможности, които се откриват пред всички нас.

За да ви бъде лесно да се запознаете и приложите Пермакултурата и във вашата **вкусна образователна био-градинка**, ние споделяме с Вас два полезни инструмента:

- **ЦВЕТЕТО** на Пермакултурните етики и принципи
- **ДЪРВОТО** на Пермакултурния подход във вкусната градинка – етики, елементи и подходи

Този материал може да свалите от ТУК

Този материал може да свалите от ТУК

ПЕРМАКУЛТУРА -

УМЕНИЯ ЗА УСТОЙЧИВ НАЧИН НА ЖИВОТ

“**Пермакултурата** е система за дизайн, която задоволява всички наши нужди и е от полза за околната среда.

Бил Молисън

ПЕРМАКУЛТУРАТА е световноизвестна система за създаване на условия за устойчив начин на живот. Тя е разработена през 70-те години на 20 век в Австралия, от Бил Молисън и Дейвид Холмгрен, като практическо предложение, провокирано от тежките прогнози за предстояща дълбока енергийна, екологична, икономическа и социална криза, представяни в Доклада на Римския клуб за глобалното развитие. Днес, ние научаваме за катастрофалните последици от промените в климата и сриговете на икономическите системи не от докладите на футуристите, а от вечерните новини по медиите. Въпросът как можем да оцелеем и да преодолеем тези катастрофални ситуации, вече е на дневен ред.

Пермакултурният подход е креативен начин за намиране на ефективни решения на настоящите проблеми и предизвикателства. Той ни дава инструменти и умения за това как да мислим глобално и да действаме локално, за да създадем възможно най-подходящи и хармонични условия за устойчив начин на живот в хармония с Природата и хората.

Този материал може да свалите от [ТУК](http://www.etika.zaedno.net)

изкуството да живеем в хармония със себе си, с Природата и с околните

ПЕРМАКУЛТУРА

система за дизайн на устойчив начин на живот

„Трябва да бъдем не просто хора с идеи, а такива, които дават решения за бъдещето.“
Дейвид Аугустин

www.etika.zaedno.net

Терминът „permaculture“ е комбинация от английските думи „permanent“ (постоянен) и „culture“ (култура). В не-официално смисъл то се refere към системата на управление на земята, която е устойчива, продуктивна и екологична и е базирана на природата.

Пермакултурата е не само начин на живот, а и начин на работата. ЗАЕДНО С ПРИРОДАТА.

С помощта на Пермакултурата можем да създадем устойчива система за управление на земята и ресурсите. Това е начин на живот, който е устойчив и екологичен. Той е начин на живот, който е устойчив и екологичен.

Мисията на Заедно

ПЕРМАКУЛТУРАТА (Permaculture)

- е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата
- е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата
- е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата

ПЕРМАКУЛТУРНИЯ ДИЗАЙН (Permaculture Design)

- е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата
- е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата
- е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата

ПЕРМАКУЛТУРНО ЕКОЛОГИЧНО ДЕЙСТВИЕ, е начин на живот, който е устойчив и екологичен, който е базиран на природата.

УЧЕБНОТО ЧРЕЗ ПРЕЖИВЯВАНЕ, системата на обучение и практическите работни са основни части на Пермакултурата

БЕЖИ МАЛАНЯН COOPERATION PROGRAMME
ОБЩЕСТВЕНА КОМУНИКАЦИЯ И ПРОМОЦИЯ НА СЪВЕСТНОСТТА

www.etika.zaedno.net

ПЕРМАКУЛТУРНИЯТ ДИЗАЙН се преподава и практикува от хиляди хора по цял свят, от малките отдалечени ферми, до големите бизнес корпорации, местните училища и големите образователни мрежи, които я прилагат за създаване на различни системи, обогатяващи живота на личността и общностите по един устойчив, автентичен и подкрепящ скрития потенциал начин.

ПЕРМАКУЛТУРНИЯТ ДИЗАЙН може да се прилага във всички сфери на човешкия живот - агро-екологията, архитектурата, икономиката, науката и технологиите, здравеопазването и, разбира се, образованието. И също така, може да се прилага в най-различни мащаби – от спешното възстановяване на региони, пострадали от природни бедствия, до проектирането на енергийно ефективни места за живот, изобретяването на нови технологии, осигуряващи енергийна ефективност, и създаването на взаимно подкрепящи се общности.

Приложението, практиките и изумителните резултати на **ПЕРМАКУЛТУРНИЯ ДИЗАЙН** са много и най-разнообразни, но в сърцевината му стоят няколко основни ценности, които са формулирани като **ЕТИКИ (Грижа за Земята, Грижа за Хората, Споделяне на изобилието)**. Те остават постоянни, независимо от това дали ще се създават градски системи или системи за търговия и дали земята, за която се полага грижа, е само една балконска саксия или е цяла гора.

ПЕРМАКУЛТУРЕН ДИЗАЙН И

ВКУСНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА ГРАДИНКА

В последните години бяха създадени много нови **вкусни био-градинки** из цяла България. Може да ги откриете в двора на детската градина или местното училище, и дори – в квартала, между блоковете в големия град. Ако може да видите от високо изгледа на тези **вкусни био-градинки**, ще откриете, че всяка от тях е уникална и цялостна по собствен начин - защото е създадена от местни ресурси, обединявайки идеите, усилията и доброто желание на хората от местната общност – деца, учители, родители, приятели от квартала.

*Всяка градинка е различна, всяка градинка е любима.
Във всички градинки има няколко общи неща,
които ги обединяват и обвързват в невидима мрежа
– мрежата на осъзнатите животообогатяващи
действия, които ние с вас извършваме, с грижа и обич за
децата си и за Природата, сред която живеем.*

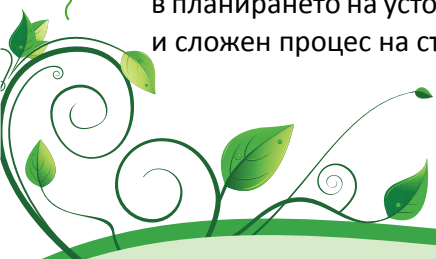
Основата на тази обща мрежа са **Етиките, Принципите и Практиките на Пермакултурния дизайн**, които използваме, за да ни помагат да планираме и създадем градинката, а също и да провеждаме пълноценни занимания и уроци в нея.

В следващите няколко глави, ще ви запознаем с основните **Принципи на Пермакултурния дизайн**. Това са кратки **ПОЗИТИВНИ ПОСЛАНИЯ**, които са формулирани от едни от най-добрите пермакултурни дизайнери на нашето време, вследствие на внимателно наблюдение и изучаване на Природата, която функционира успешно в продължение на милиарди години.

Принципите на Пермакултурния дизайн са отправна точка, вдъхновение и опора в усилията да създадем наистина устойчива, органично чиста и плодородна вкусна градинка, която е едновременно:

- **РАСТЯЩА КЛАСНА СТАЯ** с богат потенциал за учене чрез преживяване
- **ЕКО-ЗОНА** за опазване на местното биоразнообразие и също -
- **МЯСТО ЗА СРЕЩА** и изграждане на солидарна общност от деца, учители, родители и представители на местната общност.

Познаването и прилагането на **ЕТИКИТЕ И ПРИНЦИПИТЕ** на Пермакултурния дизайн са ключов момент в планирането на устойчиви системи, защото те ни дават нужната опора и изходна точка в много дългия и сложен процес на създаване на автентична за нашето място и специфика, **УСТОЙЧИВА КУЛТУРА**.

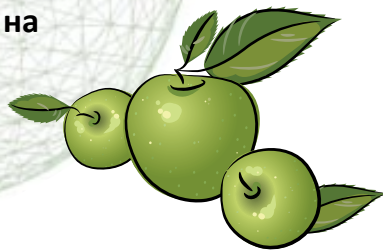

И точно както е в Природата, **ПРИНЦИПИТЕ на Пермакултурния дизайн** не са изолирани един от друг и не са обвързани в линейна последователност. Тяхното опознаване може да стане последователно, но тяхното приложение обикновено е комплексно, влияе върху целия процес на работа и в същото време е уникално за всяка индивидуална ситуация, пред която се изправяме.

Принципите на Пермакултурния дизайн ни помагат да формираме грижовно ОТНОШЕНИЕ от нов тип и да приложим креативен и системен ПОДХОД към цялостния процес на планиране и на взаимодействие със средата.

Днес ние имаме **богат набор от принципи, стратегии, подходи и техники на Пермакултурния дизайн**, които в последните 40 години са събрани, синтезирани и споделени от пермакултурни дизайнери, които работят в различни точки на планетата.

“Започнете от нещо малко, което може лесно да направите тук и сега...”

Бил Молисън

Тук избрахме да ви запознаем с **12-те основни Принципа на Пермакултурния дизайн**, така, както те са формулирани от Дейвид Холмгрен (David Holmgren) в зората на Пермакултурата. През годините колекцията от принципи е развивана и усъвършенствана от много други дизайнери, които разработват пермакултурни системи в различни професионални сфери. По време на работата си с природата, децата и общностите, всеки един от нас постепенно ще открива своите собствени позитивни принципи и високо ефективни стратегии и техники за работа.

Интересното е, че веднъж тръгнали по пътя на Пермакултурата, ние не сме просто зрители в този завладяващ процес. Всеки един от нас – дете или възрастен, е в ролята на изследовател, изобретател и творец на нови възможности за развитие. Всеки един от нас, със своето действие или бездействие влияе на света, в който живеем.

Стратегиите, техниките и конкретните практики на **Пермакултурния дизайн** са специфични за всяка област на човешката дейност и тепърва предстои всеки един от нас да ги разработи в своя собствен личен живот. Тук ние разглеждаме Пермакултурния подход, етики и принципи в контекста на **вкусната образователна градинка**, и затова ще се фокусираме върху три основни аспекта:

- **ГРАДИНКАТА** като интензивна агроекологична и биологична система на малка площ. Това включва всички теми, свързани с изграждане, посадждане, грижа и отглеждане на органичночиста реколта и съпътстващи растения и елементи;

РАСТЯЩАТА КЛАСНА СТАЯ като богата интерактивна зона за учене чрез преживяване, за провеждане на уроци и занимания (математика, физика, езици, изкуство и култура) и като повод за формиране на полезни умения и навици за природосъобразен начин на живот, развитие на сензитивна, социална и емоционална интелигентност на децата;

- **СОЛИДАРНАТА ОБЩНОСТ** като повод и стимул за обединяване на усилията и създаване на солидарна местна общност. Специален акцент поставяме на доброволния принос на родители и съмишленици от местната общност за създаване на градинката, и също – върху процесите на обединяване, принос, общуване и формиране на общност от участници с различен социален, етнически, възрастов статус и културна принадлежност.

